

Külm paneb proovile

Kui keegi tahab teada, milline näeb välja üks korralik põhjamaa talv, siis tulge siia! Sellise teate võiks üle maailma välja hõigata. Ei mingit aastaringset kehva suusailma enam, vaid midagi väga tõelist.

Selline talv paneb proovile suure osa majapidamisest ja sinna soetatud varustusest: kodu soojustuse, torud, ahjud, auto, lumelabida, rõivad.

Kui ahi on eakas ja korstnapühkijagi ununes sügisel kutsumata, siis pole midagi muud teha, kui ohata ja kütta ettevaatlikult. Pole mingit mõtet hakata tegema katseid, kui palju üks päevinäinud ahi suudab kuumust välja kannatada. Mõne soovitusena, kuidas parajalt kütta, leiata ka tänasest Targu Talitast.

Tänavu talvel saate ilmselt teada, et üks plastlabidas on naljanumber, kui on vaja ära kühveldada lund, mis kipub juba kergelt jäätuma. Aga ka metallist labida puidust vars ei pruugi kaua vastu pidada. Nii et parem juba labidaid rohkem varuda.

Teatega "Mul külmused torud ära!" ei suuda vist keegi enam hommikuti kolleege üllatada. Pigem saate jagada omavahel nippe, kuidas vee jälle võimalikult tõhusalt jooksmas saab. Iga tahes lahtise leegiga toas küll torusid sulatada ei tohi. Aga tavaline tubane soojapuhur ja isegi juukseföön võivad osutada igaühele kasulikeks riistadeks.

VIVIKA
VESKI

LUGEJA KÜSIB

Kokkulükatud lumi hävitab põõsaid ja muru

Ümberringi on tohutud lumevaalud, mis teedelt kokku lükatud ja matabad tänaväärseid hekke, põõsaid ja madalamaid puidki. Millega saaks neid päästa?

Vastab

KADRIN LINNA

Paks, kuiv ja kohev lumevaip on taimedele hea, kaitstes puude ja põõsaste juuri ning rohttaimi talvise pakase eest kõige paremini. Kuid pikalt kestval lumerohkusele on ka halbu külgi, eriti kui tihti sajab ja tuiskab või sulailmad vahelduvad külmaga.

Loomulikult tekkinud paks lumikate pole põõsastele, hekkidele ja madalakasvulistele puudele pooltki nii ohtlik kui tänavatelt ja teedelt kokku kuhjatud hanged või vaalud.

Esiialgu võib tunduda, et visates raagus lehtpõõsastele kergelt lund, pandaks neile nagu soe kasukas peale. Tegelikult mõjub see hoopis karuteenena, sest labidalt langenud lumme jäävad suhteliselt suured tühimikud, mis sulaga järsult täituvad, rebides kaasa võraoksi ja harusid. Kokkukühveldatud kohev lumi muutub tuulte mõjul tihkeks ja ühtlasi ka raskeks, surub oksid vastu maad ning koolutab harusid. Külmunud oksad on haprad ja murduvad kergesti.

Lörts või vihm imendub hästi lumehunniku pealmises kihis, mille tõttu lume kaal ja tema purustav jõud võib suurenedagi kümneid kordi. Ilmekaks näiteks selle kohta on suurte lamedate katuste kokkulangemine.

Üksikud põõsaste-puude külge kleepunud ja hiljem jäätunud lumelahmakad võivad tüve jämedaid harusid mitmeks käristada. Purustavat jõudu peidab endas ka looduslik lumekiht, eriti kui see on ligi 0,5 m paksune või moodustab hangesid. Lume sulamisel tekkivate rebendite ärahoidmiseks tuleks puud-põõsad lauslumevaljast eraldada. Selleks tuleks ümber põõsaste kaevata maapinnani ulatuv kraav.

Päästetöö on mõeldav värskest sadanud lume puhul, aga päris vaevaline tihke, meest kandva koorikuga kaetud hange või lumehunniku lammutamisel. Siis ei saa ka enam lumemütse puudelt maha raputada. Pealegi kulub energia ära kõnnitee, hoovi ja parkimisplatsi puhtana hoidmisel. Nüüd võib näha, mis on ainult ilu seisukohalt tehtud planeeringul viga ja kui ahtakeks jääb ruum, kuhu võib iluaeda kahjustamata lund kokku lükata.

Ära vedamata lumevallid sulavad kevadel kaua. Murul tekivad talvekahjustused seda tõenäolisemalt, mida tihedam on lumikate. Ka radade sõtkumine lumme või raskete autodega korduv ülesõitmine rikub muru. Eriti kahjulik on jääkoorik ja sulaga tekkinud loikude külmumine, sest jää all hävib enamik murutaimi juba üsna lühikese aja jooksul.

Ka seenhaigused hävitavad muru kohtades, kus lumikate on paks ja püsib kevadel kaua maas. Samuti tapab rohttaimi jäätumata veeloik.

Võimaluse korral tuleks sulailmade saabumisel hangede kadumist kiirendada. Selleks puistata lumele turvast, jääle külvata kaalisoola. Kui jää urbseks muutub, saab seda ka mehhaaniliselt purustada ja teisaldada.

Juhul kui korrapärase heki on vaid üksikud räsitud lehtpõõsad, on õigem kevadel terve taimerivi noorenduslõikusega uuendada, mitte hakata tühimikke noorte istikutega täitma.

Vt ka "Külm ja hiired hävitavad viljapuid", Maaleht, 28. jaanuar